

PLAN VAN AANPAK

VOOR BIBLIOTHEKEN

Het LeesLAB is een Kempens “Lezen op school”-project. Met het LeesLAB gingen we aan de slag om kinderen meer en beter te laten lezen. Leesplezier is het vuur, sterkere samenwerkingen tussen scholen en bibliotheken en professionalisering van onze leerkrachten en bibmedewerkers de focus. In kader van deze samenwerkingen noteren we de aanpak van het LeesLAB in een plan van aanpak opdat bibliotheken hier inspiratie en tips uit kunnen halen.

Specifiek bespreken we de opstart van een school binnen het LeesLAB, de informatie die we hierbij geven en welke samenwerking er met een school kan plaatsvinden na het LeesLAB. Daarnaast lichten we de netwerkbijeenkomsten, communicatie en opvolgesprekken toe. Tot slot vind je nog enkele zaadjes terug die we graag nog even planten, dit zijn kleine *eye openers* die we zeker niet mogen vergeten.

Scholen die starten in het LeesLAB krijgen van ons een LeesBAD. Het LeesBAD is een tweedelige onderdompeling in leesbevordering. De scholen leren kennis maken met het project en met de kapstokken van het LeesLAB. Daarnaast krijgen ze een vorming door een leesbevorderaar om hen mee te pakken in de mooie wereld van boeken en leesbevordering.

LeesBAD Deel 1

Het eerste deel van het LeesBAD wordt voorzien door de bibliotheek. Dit gaat idealiter door tijdens een personeelsvergadering zodat het volledige lerarenteam erbij is. Het is een kennismaking én de basis voor een goede tandem tussen school en bib. De volgende dingen moet de school zeker “leren” tijdens dit moment:

- Mijn bibliotheek is mijn partner
- De doorgaande leeslijn
- Belang van intrinsieke leesmotivatie en leesplezier

Dit LeesBAD is het ideale moment om de **tandem school-bib** aan te pakken. Zie het als de basis om op verder te bouwen. Daarom is het ook belangrijk dat er een goede kennis is vanuit de bibliotheek over de theorie en dat dit helder wordt overgebracht. Zo win je het vertrouwen van de school en geef je hen zin om met lezen aan de slag te gaan.

Na deze sessie stuur je ook een **nazorgmail**. In die mail staat wat er allemaal van ze verwacht wordt, wat zij van jou kunnen verwachten en informatie over de algemene werking.

LeesBAD Deel 2 – vorming leesbevorderaar

Het tweede deel is enerzijds een aanvulling op de introductie die door de bibliotheek gedaan is in deel 1. Anderzijds is het een echte onderdompeling in het belang van lezen, de rol van de leerkracht en een rijke boekencollectie. Deze vorming die de school krijgt moet hen zin geven om aan de slag te gaan met boeken én om zich vol in te zetten voor de werking waar ze instappen. Het LeesLAB deed beroep op leesbevorderaar Daniëlle Daniëls voor deze vorming, zij gaat in 2023 op pensioen.

In de nazorgmail van LeesBAD Deel 1 krijgt de school alle informatie over de werking. We geven aan wat er van hen verwacht wordt en wat zij van ons kunnen verwachten. In principe kunnen ze na die nazorgmail volledig instromen in de werking en moet er niet gewacht worden op LeesBAD Deel 2.

De Leesscan

Voor een goede opstart werken wij met de Leesscan. Dit is een vragenlijst van 50 vragen waarmee het leesonderwijs van de school in kaart wordt gebracht. Na het invullen van de lijst krijgt het team onmiddellijk de resultaten en weten ze waar ze op moeten inzetten. Vanuit het LeesLAB geven wij aan dat ze dit moeten delen met de bibliotheek zodat er samen gekeken kan worden waar ze op zullen inzetten en welke rol hun tandem school-bib daar in speelt.

 Wij communiceren het zo in de nazorgmail:

Voor een goede start in het LeesLAB vragen wij om de leesscan in te vullen. De leesscan is een instrument waarmee je het leesonderwijs op school in kaart brengt. Door middel van een vijftigtal vragen krijg je zicht op de sterktes en uitdagingen omtrent lezen binnen de school. De resultaten van deze scan worden direct gevisualiseerd, we vragen om deze ook te delen met de bibliotheek. Op basis hiervan ga je een gesprek aan met jouw bibliotheek en bekijken jullie waar jullie op kunnen inzetten en hoe het LeesLAB hierin kan bijdragen.

Je kan jouw school registreren op leesscan.be. Eenmaal je geregistreerd bent kan je de leesscan invullen, dit kan individueel of in team gebeuren. Heb je hier nog vragen over, aarzel dan niet om mij of de bib te contacteren.

Ook na het LeesLAB blijft het interessant om te werken met de Leesscan. Het brengt het leesonderwijs duidelijk in kaart waarop jullie de samenwerking van school-bib kunnen baseren. Reeds aangesloten scholen kunnen het jaarlijks blijven invullen om te kijken of hun leesonderwijs vooruit gaat. Opstartende scholen krijgen direct een aantal werkpunten waarmee ze aan de slag kunnen.

De leesscan: <https://leesscan.be/>

De labo's

Op basis van wat de leesscan aangeeft en de interesses binnen de school, kunnen de leerkrachten een labo kiezen waarbij ze instappen. De informatie van deze labo's kregen ze tijdens LeesBAD deel 1 en in een apart documentje bij de nazorgmail.

Na het LeesLAB zijn er geen labo's meer toch kan je blijven inzetten op deze thema's. Je kan een werking opstarten op verschillende schalen. Op elke schaal kan je leerkrachten samen brengen en werken aan leesbevordering. Tijdens elk gesprek hoor je de noden van de leerkrachten en zet jij in op een thema van het LeesLAB (bibbezoek - boekencollectie - boekenmatch - leesomgeving - schoolbib). Deze sessie kan je maandelijks, tweemaandelijks of per semester doen.

In welke werking kan je ze dan doen instromen? Verschillende van onze bibliotheken hebben een aparte werking naast het LeesLAB met hun scholen. Hier zijn enkele mogelijkheden gebaseerd op deze werkingen:

Schoolbreed:

Je organiseert gesprekken met het leesteam op school, de school komt niet alleen naar de bib maar de bib gaat ook regelmatig naar de school. Dit is maatwerk voor één specifieke school waarbij je samenwerkt rond vragen en noden van die school.

Graadbreed maar school overkoepelend:

Je brengt de leerkrachten van één graad samen maar van verschillende scholen. Op die manier kan je bijvoorbeeld collectie aanraden per graad én kan je van de deelnemers leren wat er specifiek interessant is voor die graad tijdens een bibbezoek. Daarnaast kunnen de leerkrachten ook tips krijgen van elkaar en met jou delen welke leerstof ze in de klas behandelen. Vervolgens kan de bib hierop inzetten tijdens de klasbezoeken.

Schoolbreed en school overkoepelend

Je organiseert een zorgoverleg met de zorgcoördinator of leesteam van de scholen. Je brengt deze mensen van de verschillende scholen samen in één gesprek. De scholen kunnen van elkaar leren én de noden op grotere schaal worden duidelijk. Door de scholen samen te brengen leren ze ook van elkaar. Het is de taak van de persoon in dit overkoepelend gesprek om alle info over te brengen naar de rest van het team op school.

Daarnaast kan er ook ingezet worden op individuele projecten met de scholen. Enkele voorbeelden vanuit ons netwerk:

Schoolbib

Je kan je samen inzetten voor het opstarten van een schoolbib. Dat is een intens traject waarin er veel samengewerkt wordt tussen de school en de bib. Meer informatie hierover vind je in de schoolbibgids van het labo schoolbib.

Leeshoek

Als de school een leeshoek heeft kan je die als bib vullen met collectie. Je koopt een collectie aan, die gaat voor een bepaalde tijd naar de school, daarna keert de volledige collectie terug naar de bib en krijgt de school een nieuwe collectie. Meer informatie hierover vind je in de schoolbibgids van het labo schoolbib.

Bib @ school

Bibmedewerkers zijn regelmatig aanwezig voor verschillende activiteiten op de school. Ze gaan bijvoorbeeld voorlezen in de klassen of zijn aanwezig op de personeelsvergadering met de nieuws boekentips. Er is een nauwe samenwerking met verschillende contactmomenten in de bib en op school.

Deze info geef je mee bij de opstart en blijf je doorheen heel de samenwerking herhalen en toepassen.

Checklist met info voor de school

☐	Doorgaande leeslijn met sleutelmomenten en bouwstenen
☐	ABC van intrinsieke motivatie
☐	Belang van leesplezier
☐	De vijfvingertest
☐	Leuke boekentips
☐	Werking klasbezoeken
☐	Hoe boeken dagelijks integreren
☐	Wie is hun contactpersoon in de bib
☐	Info over de werking school - bib die je hanteert
☐	Hulpmiddelen LeesLAB (checklist - wieden - boekenmatchblad)

In het LeesLAB werken we met opvolggesprekken. De scholen kregen in schooljaar 2 tweemaal de kans voor zo een gesprek. Tijdens deze gesprekken gingen we met de bib en iemand van het LeesLAB naar de school. We bespraken de volgende dingen:

- Wat is er gebeurd en wat staat er te gebeuren in het LeesLAB
- Specifieke vragen, noden, zorgen van de school

Deze opvolgingsgesprekken kan je eigenlijk vergelijken met de zorggesprekken in het stukje hierboven. Als je alle scholen samenbrengt is het wel altijd nuttig om nog met elke school apart een gesprek te hebben. Op die manier heb je meer grip op wat er nodig is en wat er gebeurt in de scholen.

Door in contact te staan met de scholen kan je ook ingaan op de vragen die er komen. Zo zorgden we in het LeesLAB voor 3 verschillende vormingen en brachten we Pieter Koolwijk naar de scholen. Inspelen op de vraag van de school is belangrijk. Die vragen komen echter niet vanzelf, je moet actief aan de slag gaan en werken aan een goed contact om deze vragen te kunnen horen. Het is ook heel belangrijk om te reageren op de vraag, wanneer scholen merken dat ze vragen stellen maar er geen reactie op komt verwatert het contact en verlies je die goede band heel snel.

Tip: tijdens het opvolggesprek kan je bepaalde elementen van deze checklist herhalen.

Checklist met info voor de school

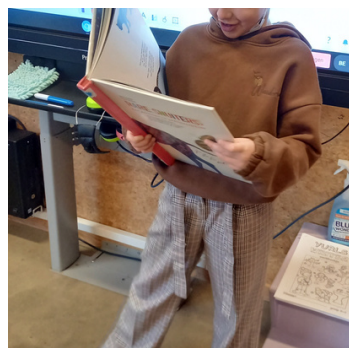
☐	Doorgaande leeslijn met sleutelmomenten en bouwstenen
☐	ABC van intrinsieke motivatie
☐	Belang van leesplezier
☐	De vijfvingertest
☐	Leuke boekentips
☐	Werking klasbezoeken
☐	Hoe boeken dagelijks integreren
☐	Wie is hun contactpersoon in de bib
☐	Info over de werking school - bib die je hanteert
☐	Hulpmiddelen LeesLAB (checklist - wieden - boekenmatchblad)

Algemeen merken we bij scholen dat ze graag een aanpak op maat hebben met kant-en-klare hulpmiddelen, werkvormen, toepassingen, ... Voorbeelden die goed werkten binnen het LeesLAB zijn de poëziebingo, het wiedenblad en het boekenmatchblad. Daarnaast hebben we gezien dat scholen het fijn vinden om boekenboxen te krijgen.

Een mooi voorbeeld uit ons netwerk was bij de poëziebingo in Dessel. De bib ging na het uitsturen van de poëziebingo op eigen initiatief poëzieboxen samenstellen en bracht deze naar de scholen. Het resultaat was dat de meeste inzendingen vanuit Dessel kwamen. Deze hands-on mentaliteit kunnen scholen echt appreciëren.

Wat is dan de succesformule? Daar is een moeilijk eenduidig antwoord op te geven. Wat helpt met de succesformule:

- Aanwezig zijn op de school en in contact staan met de leerkrachten
- Hands-on aanpak met kant-en-klare materialen die je zelf ter beschikking stelt en niet wacht tot de vraag er komt.
- Herhaling, de informatie die je geeft tijdens het LeesBAD blijven herhalen. Uit onderzoek blijkt dat je iets 8 keer moet herhalen vooraleer het een effect heeft.

Binnen het LeesLAB hebben we hard ingezet op informeren, communiceren en activeren. Dit deden we in de labo's en de opvolggesprekken maar ook via nieuwsbrieven en mailings. Via een maandelijkse nieuwsbrief brachten we hen op de hoogte van initiatieven in het netwerk en in de regio en gaven we boekentips en updates over de labo's. Met deze communicatie hielden we het netwerk op de hoogte. Daarnaast probeerde we hen ook te betrekken in de nieuwsbrieven. De verschillende boekentips kwamen namelijk van personen uit het netwerk. We benoemde ook initiatieven van scholen.

Door de nieuwsbrief en mails zorg je voor een gerichte communicatie en maak je jezelf kenbaar. Ze weten wie je bent en kunnen gemakkelijk terug communiceren naar jou. Daarnaast informeer je hen en breng je ze op de hoogte.

Tijdens de labo's communiceerde we ook over de plannen binnen het project. Daarnaast probeerden we iedereen te inspireren met technieken, werkvormen, hulpmiddelen, etc. Vervolgens gingen de laboranten hiermee aan de slag en experimenteerden zij elk op hun manier. Nadien brachten ze verslag uit tijdens het volgende labo, waarop wij ze verder inspireerde en informeerde zodat er wer opnieuw geëxperimenteerd kon worden.

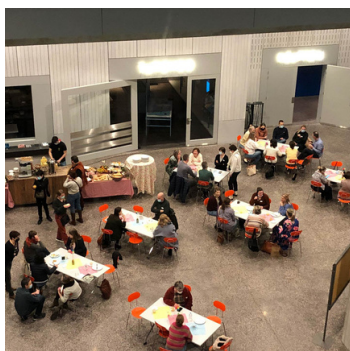
NETWERKBIJEEENKOMSTEN

Naast onze normale werking van de labo's waarin we mensen samen brachten organiseerde we ook twee bijeenkomsten waaraan heel het netwerk kon deelnemen. Hier mochten ook de leerkrachten die niet betrokken zijn bij het project, het oudercomité, ... naar toe komen.

Ik spreek hier over het SuperLAB. Het SuperLAB was een leesbevorderingsevenement met auteurslezingen en workshops rond lezen. Daarnaast toonden we tijdens dit evenement wat er in het project zoal gebeurde. Verder zorgde we met de catering ervoor dat we ons netwerk echt in de watten konden leggen.

Je zou het SuperLAB met de zeven bibliotheken kunnen verderzetten en zorgen voor een leuk programma. Daarnaast kan je van het tentoonstellingsgedeelte gebruik maken om initiatieven tussen school en bib in beeld te brengen maar ook om elke bib in beeld te brengen. Je zou het programma van de komende maanden kunnen tonen, informatie kunnen geven over de boekenbendes, ... noem maar op.

SUPERLAB 03.02.2022

SUPERLAB 08.06.2022

ZAADJES DIE WE GRAAG PLANTEN

Binnen het LeesLAB hebben we veel geleerd. Er waren veel *eye-openers*, deze verschillende zaadjes planten we nog graag zodat ze zeker niet worden vergeten:

- Leesbevordering zit niet in grote algemene pakketten en campagnes maar in kleine alledaagse dingen.
- Werken aan lezen is volhouden en herhalen. Er zijn geen quick wins, maar wel veel acties om naar een duurzaamheid toe te werken.
- Er is een doen-mentaliteit nodig, wachten heeft geen nut! Het is proberen, vallen, opstaan en weer opnieuw proberen.
- Er is een growth mindset nodig, het potentieel zien in kleine dingen is hierbij belangrijk.
- Een algemene taal en kennis via de doorgaande leeslijn is noodzakelijk.
- Niets is evident. Koester kleine momenten zoals het voorlezen op bosklasse, het opzetten van een luisterverhaal in de auto of bus, ...
- Zie jezelf als een huisdokter, we kunnen het advies geven en herhalen maar we kunnen de taak niet overnemen. Voorbeeld: Een leerkracht kan ouder blijven advies geven over lezen maar je kan de opdracht niet zelf uitvoeren.
- Durf vragen stellen en het netwerk aanspreken.
- Lezen niet leuk vinden mag, zowel als kind en als leerkracht. Als leerkracht moet je er wel van bewust zijn dat je een voorbeeldfunctie hebt en dat je wel taal en verhalen naar de leerlingen moet brengen. Er zijn verschillende mogelijkheden om dit te doen: luisterverhalen opzetten, film met ondertitels, social media profielen rond lezen volgen om boekentips te leren kennen, ...
- Je zaait en je zaait en je mest. En af en toe trek je eens aan een plantje, maar je ziet niet altijd waar de bloemen beginnen te bloeien en soms durven ze al eens een seizoen overslaan voor ze ontkiemen. Dit is ook zo met lezen: de bib zaait bij leerkrachten en leerlingen, leerkrachten zaaien bij leerlingen en ouders.

